

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ГАЗОВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті визначено, що публічне адміністрування газовидобувної галузі України має власне нормативне забезпечення, а саме сукупність галузевих, спеціалізованих адміністративно-правових норм, об'єктивованих у вигляді нормативно-правових актів різної юридичної сили, основна мета яких – установити межі, повноваження, компетенцію суб'єктів реалізації такої діяльності, з одного боку, а з іншого – забезпечити надкористувачів усіма необхідними благами задля надання можливості як повноцінного розвитку газовидобувної галузі, так й окремо задоволення потреб останніх.

Ключові слова: газ, газовидобувна галузь, закони, нафта й газ, нормативне забезпечення, нормативно-правовий акт, підзаконні акти, публічне адміністрування.

В статье определено, что публичное администрирование газодобывающей отрасли Украины имеет собственное нормативное обеспечение, а именно совокупность отраслевых, специализированных административно-правовых норм, объективированных в виде нормативно-правовых актов различной юридической силы, основная цель которых – установить границы, полномочия, компетенцию субъектов реализации такой деятельности, с одной стороны, а с другой – обеспечить недропользователей всеми необходимыми благами для предоставления возможности как полноценного развития газодобывающей отрасли, так и отдельно удовлетворения потребностей последних.

Ключевые слова: газ, газодобывающая отрасль, законы, нефть и газ, нормативное обеспечение, нормативно-правовой акт, подзаконные акты, публичное администрирование.

The article states that public administration of the Ukrainian gas extraction industry has its own normative support, namely a set of sectoral, specialized administrative and legal norms, objectified in the form of regulatory legal acts of various legal force, the main purpose of which is to establish the limits, powers, competencies of one side of the subjects of the realization of such activity. And on the other hand – provide subsoil users with all the necessary benefits to meet their needs and industry development in general.

Key words: gas industry, gas, laws, oil and gas, public administration, regulatory legal act, regulatory support.

Вступ. Газова сфера України, що функціонує в умовах демократичної трансформації українського суспільства, потребує вдосконалення в багатьох аспектах [1, с. 133]. Однак варто пам'ятати, що будь-яка галузь господарства країни, в тому числі й досліджувана, – це величезний комплекс правил, ідей, концепцій, механізмів і процедур. Зрозуміло, що вони мають і є нормативно закріпленими, зафіксованими. Саме нормативна база є тим всеосяжним комплексом, що включає систематизовану сукупність адміністративних норм, які є обов'язковими до виконання чи дотримання. Більше того, вона є основою політики та інструментом впливу на суспільство, без неї неможливе здійснення дієвої державної політики в будь-якій сфері життєдіяльності суспільства [2, с. 16], у тому числі й в аналізованій галузі.

Чимало праць вітчизняних науковців присвячено дослідженню окремих аспектів реалізації публічного адміністрування. У більшості випадків ідеться про регульовальний і сервісний характер адміністративної діяльності владних інституцій. Зокрема, загальні засади такої діяльності були

предметом вивчення В. Бабаєва, К. Волинки, В. Нерсисянц, Н. Пархоменка, О. Петришина, П. Рабінювича, Р. Ромашова, М. Цвіка й інших. У свою чергу, питання нормативного забезпечення та його основи вивчали Л. Богачова, Є. Гетьман, Л. Легін, С. Лукаш, В. Павліченко, Я. Романов, Л. Сокур. Проте публічне адміністрування газовидобувної галузі України, попри численність суміжних досліджень, усе ще є не розкритим повною мірою й потребує подальших наукових розробок.

Постановка завдання. Мета статті – визначити, чи має публічне адміністрування газовидобувної галузі України власне нормативне забезпечення.

Результати дослідження. Доктринально нормативно-правове забезпечення вченими підноситься таким тотожним поняттям, як «правове забезпечення», «правове регулювання», «нормативне регулювання». У будь-якому разі всі наведені вище процеси гарантуються шляхом прийняття нормативно-правових актів [3, с. 143].

Логічним буде твердження, що система нормативно-правового забезпечення публічного адміністрування газовидобувної галузі України складається з різних нормативно-правових актів. Спробуємо розкрити це твердження детальніше.

Передусім цю систему очолює Конституція України, а вже потім Закони України, до того ж кодифіковані. Це, зокрема, Земельний кодекс України, Кодекс України про надра та Податковий кодекс України.

Земельний кодекс України регулює суспільні відносини щодо володіння, користування й розпорядження землею. Особливо вагоме значення для аналізованої галузі має встановлений порядок вилучення особливо цінних земельних ділянок, у тому числі й для будівництва/спорудження газових свердловин і виробничих споруд, пов'язаних із їх експлуатацією. Окремо регламентується вимога встановлення земельного сервітуту щодо права на будівництво та розміщення об'єктів нафтогазовидобування. Також встановлено вимоги щодо охорони ґрунтів, у тому числі заборона зняття й перенесення ґрунтового покриву без спеціальних дозволів у разі: а) проведення робіт із буріння та облаштування нафтових і газових свердловин, будівництва, технічного обслуговування, ремонту й реконструкції нафтових і газових свердловин і пов'язаних із їх обслуговуванням об'єктів трубопровідного транспорту, виробничих споруд, під'їзних доріг, ліній електропередачі та зв'язку, підземних кабельних мереж енергозабезпечення; б) проведення робіт, пов'язаних із ліквідацією аварійних ситуацій і запобіганням аварійним ситуаціям на нафтових і газових свердловинах і пов'язаних із їх експлуатацією об'єктах трубопровідного транспорту, виробничих спорудах, під'їзних дорогах, лініях електропередачі та зв'язку, підземних кабельних мережах енергозабезпечення [4]. Містяться вказівки щодо відшкодування збитків, заподіяних унаслідок діяльності в галузі газовидобутку.

У свою чергу, в Кодексі України про надра наведені повноваження Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських Рад народних депутатів, сільських, селищних, міських і районних Рад народних депутатів у галузі геологічного вивчення, використання й охорони надр, а також права та обов'язки користувачів надр.

Окрім того, регламентуються умови, порядок і суб'єкти користування надрами; спеціальні дозволи на користування надрами в межах конкретних ділянок; плата за користування надрами та основні вимоги в галузі охорони надр. Як приклад, встановлено, що право користування надрами припиняється, якщо користувач нафтогазоперспективних площ і родовищ нафти й газу без поважних причин протягом 180 календарних днів не приступив до користування надрами [5].

Варто відзначити, що норми цього Кодексу є ієрархічно вищими, аніж норми інших законів. Однак законодавець визначив, що спеціалізовані закони в галузі газовидобутку мають пріоритетнішу силу, аніж норми цього акта.

За допомогою норм Податкового кодексу України здійснюється регулювання податкових зобов'язань у сфері постачання природного газу, надання послуги з транспортування та/або розподілу природного газу тощо. Наприклад, встановлено, що на операції з постачання послуг, що виконуються (надаються) для забезпечення переміщення (транспортування) природного газу транскордонними газопроводами (транспортування природного газу територією України в митному режимі транзиту), не поширюються норми щодо звільнення від оподаткування. А ось реалізація скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах для потреб населення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, підпадає під операції з піддакцизними товарами, які звільнюються від оподаткування [6].

До основних законів України в досліджуваній галузі варто зарахувати такі: «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ; «Гірничий закон України» від 06.10.1999 № 1127-ХІV; «Про державну геологічну службу України» від 04.11.1999 № 1216-ХІV;

«Про нафту і газ» від 12.07.2001 № 2665-III; «Про газ (метан) вугільних родовищ» від 21.05.2009 № 1392-VI; «Про ринок природного газу» від 09.04.2015 № 329-VIII; «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII; «Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період» від 02.11.2006 № 307-V; «Про угоди про розподіл продукції» від 14.09.1999 № 1039-XIV; «Про трубопровідний транспорт» від 15.05.1996 № 192/96-ВР.

Однак не варто забувати й про такі, що вносять зміни й доповнення до вже чинних, а саме: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стабілізації діяльності Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз» у зв'язку з тимчасовою окупацією території України» від 13.03.2018 № 2320-VIII; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції в нафтогазовій галузі» від 01.03.2018 № 2314-VIII; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 16.06.2015 № 521-VIII; «Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування системи управління Єдиною газотранспортною системою України» від 14.08.2014 № 1645-VII; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи» від 04.07.2013 № 406-VI; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання угод про розподіл продукції» від 02.10.2012 № 5406-VI.

Відповідно, за нашим баченням наведені вище закони можна класифікувати за трьома групами ознаками так: 1) загальногалузеві, тобто ті, що встановлюють окремі питання публічного адміністрування газовидобувної галузі України; 2) спеціалізовані, що безпосередньо пов'язані з регулюванням галузі газовидобутку; 3) доповнювальні, що своїм змістом передбачають унесення змін і доповнень до загальногалузових чи спеціалізованих законів, однак у межах газовидобувної галузі.

Яскравим прикладом спеціалізованого закону є Закон України «Про нафту і газ» від 12.07.2001 № 2665-III [7], який визначає основні правові, економічні й організаційні засади діяльності нафтогазової промисловості України та регулює відносини, пов'язані з особливостями користування нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням і використанням нафти, газу та продуктів їх переробки з метою забезпечення енергетичної безпеки України, розвитку конкурентних відносин, захисту прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням і реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників промисловості. Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, зберіганням, транспортуванням і реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, незалежно від форм власності господарюючих суб'єктів – учасників таких відносин. Дія Закону не поширюється на відносини щодо користування нафтогазоносними надрами на умовах розподілу продукції.

Законом передбачається, що регулювання відносин у нафтогазовій промисловості має особливості, пов'язані з об'єктивними умовами її функціонування: постійним і безперервним збалансуванням видобутку, постачання і споживання газу, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України; наявністю Єдиної газотранспортної системи України для газопостачання споживачів; підвищеною вибухо- та пожежонебезпечністю газу, нафти і продуктів їх переробки й необхідністю у зв'язку з цим підтримання надійності та безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі [7].

Не менш вагоме значення також має Закон України «Про ринок природного газу» від 09.04.2015 № 329-VIII, який визначає правові засади функціонування ринку природного газу України, оснований на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів і безпеки постачання природного газу, а також здатного до інтеграції з ринками природного газу держав – сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу [8]. А також Закон України «Про газ (метан) вугільних родовищ» від 21.05.2009 № 1392-VI, який визначає правові, економічні, екологічні й організаційні засади діяльності у сфері геологічного вивчення газу (метану) вугільних родовищ, у тому числі дослідно-промислової розробки, видобування та вилучення його під час дегазаци й подальшого використання як матеріального та/або енергетичного ресурсу [9].

Продовжуючи, зазначимо, що після законів ієрархічну структуру нормативно-правового забезпечення досліджуваної галузі становлять підзаконні нормативно-правові акти – офіційні письмові документи уповноважених органів виконавчої влади, створені на підставі й на виконання Конституції та законів України, які містять, змінюють або скасовують норми права, створюються в установленому законодавством порядку із застосуванням спеціальних засобів нормотворчої техніки [10, с. 113].

Класифікація підзаконних нормативно-правових актів здійснюється за різними критеріями: 1) за суб'єктами ухвалення виокремлюють акти президента (нормативні укази), уряду (постанови), центральних і місцевих органів виконавчої влади (накази, розпорядження), органів і посадових осіб місцевого самоврядування (рішення) тощо; 2) за сферою дії акта – загальні, міжвідомчі, відомчі, місцеві та локальні акти; 3) за характером нормотворчої компетенції – ухвалені в межах власної нормотворчої компетенції та ухвалені в порядку реалізації делегованих нормотворчих повноважень; 4) за порядком ухвалення – акти, ухвалені одноосібно й колегіально; 5) за кількістю суб'єктів нормотворчості – акти, ухвалені одним суб'єктом владних повноважень і спільно двома або більше суб'єктами; 6) за характером відомостей, що містяться в нормативному акті, – акти з відкритим доступом й акти з обмеженим доступом; 7) за юридичними властивостями – суто нормативні та змішані акти тощо [11, с. 11; 12, с. 7].

У нашому випадку доцільніше їх розглядати саме за суб'єктами ухвалення, а саме: це постанови й розпорядження уряду, накази, постанови й листи інших представників влади.

Центральне або ж навіть основоположне місце в цій системі посідають саме акти Кабінету Міністрів України, а саме:

1) загального характеру:

1.1) постанови – «Про затвердження Порядку забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 02.12.2015 № 1039; «Про реалізацію експериментального проекту із запровадження проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами шляхом електронних торгів» від 17.10.2018 № 848; «Про затвердження Порядку виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їх переробки» від 28.03.2018 № 209; «Про організацію та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу» від 16.10.2014 № 570; «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування майнових ризиків під час промислової розробки родовищ нафти і газу у випадках, передбачених Законом України «Про нафту і газ» від 13.11.2013 № 979; «Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами» від 30.05.2011 № 615; «Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами» від 30.05.2011 № 594; «Про затвердження переліку певних дій щодо провадження господарської діяльності або видів господарської діяльності, які не можуть провадитися на підставі подання декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства» від 25.08.2010 № 725;

1.2) розпорядження – «Про схвалення Концепції розвитку газовидобувної галузі України» від 28.12.2016 № 1079-р; «Питання реформування газового сектору» від 25.03.2015 № 375-р; «Про затвердження переліку особливо важливих об'єктів нафтогазової галузі» від 27.05.2009 № 578-р; «Про схвалення комплексного плану заходів із забезпечення фінансової стабілізації підприємств паливно-енергетичного комплексу» від 28.05.2005 № 167-р; «Про затвердження плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року [...]» від 06.06.2018 № 497-р; Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток» від 20.12.2008;

2) індивідуального характеру – Розпорядження від 12.04.2017 № 260-р «Про оголошення конкурсу на зайняття вакантної посади Голови Державної служби геології та надр України»;

3) доповнювальні:

3.1) постанови – «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 р. № 594 і 615» від 25.04.2018 № 333; «Про внесення змін до переліку певних дій щодо провадження господарської діяльності або видів господарської діяльності, які не можуть провадитися на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства» від 24.10.2012 № 973; «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 16.11.2002 № 1746;

3.2) розпорядження – «Про внесення змін до плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку газовидобувної галузі України» від 24.10.2018 № 842-р.

Передусім варто вказати, що енергетична стратегія – це інтегрована модель дій держави, що спрямована на досягнення цілей національної безпеки та задоволення енергетичних потреб суспільства за найменших сукупних витрат, при цьому економічно обґрунтовано. Вона покликана визначити вектор розвитку галузей енергетики країни відповідно до цілей і завдань паливно-енергетичного комплексу [13]. Її реалізація здійснюється сукупною реалізацією запланованих заходів у тому числі й у галузі газовидобутку. Наприклад, очікуваними результатами є створення

умов для повної лібералізації ринку природного газу; виконання вимог законодавства та міжнародних зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію, Договору про заснування Енергетичного Співтовариства стосовно умов для забезпечення доступу третіх сторін до газових мереж і розвитку конкурентного середовища на ринку; забезпечення створення умов, необхідних для збільшення видобутку газу; удосконалення процедури продажу права користування надрами на конкурсній основі, зміни основних критеріїв для вибору переможця, створення єдиного кодифікованого законодавчого акта у сфері надрокористування; забезпечення недискримінаційного доступу до вторинної державної геологічної інформації та її централізованого обліку, нівелювання регуляторних бар'єрів і приведення у відповідність до прогресивного міжнародного досвіду; створення умов для суттєвого збільшення інвестицій у газовидобувну галузь шляхом залучення фінансових ресурсів підприємств галузі, іноземних інвесторів і міжнародних фінансових інституцій, а також кредитних ресурсів і коштів інших джерел; забезпечення можливості застосування знижених ставок рентної плати під час видобутку газу з нових свердловин [14] тощо.

У свою чергу, Концепція розвитку газовидобувної галузі України – це план заходів, покликаний посилити прозорість газовидобувного сектору й покращити якість його регулювання. Передбачається перейти на електронний формат обміну інформацією між видобувними компаніями та органами влади, створити портал із доступом до інформації про українські ресурси. Очікується також розробка нової версії Кодексу про надра, який кодифікує й упорядкує правила діяльності у видобувній галузі [15].

Концепція передбачає нарощування видобутку газу до 27 мільярдів кубометрів на рік, що повністю забезпечить потребу країни в «блакитному паливі». Це дасть змогу зміцнити енергетичну безпеку держави і зменшить залежність від імпорту газу [16]. Основними напрямками її визначено широкомасштабне проведення геологорозвідувальних робіт (перелік робіт і їх обсяг визначається у виробничих планах підприємств галузі, що коригується з урахуванням поточного фіскального режиму та цінової кон'юнктури) з метою відкриття нових родовищ природного газу для приросту розвіданих запасів; забезпечення раціонального й ефективного освоєння родовищ на основі комплексного моделювання та застосування сучасних методів інтенсифікації видобутку, зокрема проведення робіт із буріння свердловин, гідророзриву пласта, капітального ремонту свердловин та інших операцій для збільшення часу експлуатації свердловин та обсягів видобутку природного газу [17].

У зв'язку з тим що державну політику реалізують органи виконавчої влади вважаємо за необхідне вказати про основні з них. Для аналізованої галузі характерні:

1) накази Міністерства енергетики та вугільної промисловості України – «Про створення Центральної комісії з питань розробки газових, газоконденсатних, нафтових родовищ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України» від 22.01.2016 № 29; «Про забезпечення діяльності Центральної комісії з питань розробки газових, газоконденсатних, нафтових родовищ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України» від 17.12.2015 № 821; «Про затвердження Положення про функціональну підсистему безпеки нафтогазового комплексу Міненерговугілля України єдиної державної системи цивільного захисту» від 11.09.2015 № 589; «Про робочу групу з розробки родовищ нафти і газу та експлуатації підземних сховищ газу» від 07.08.2015 № 513; «Про створення робочої групи з питань розробки родовищ нафти і газу» від 09.07.2015 № 437; «Про введення Ясенівського родовища у промислову розробку» від 16.06.2015 № 378; «Про введення Кошевойського газоконденсатного родовища у промислову розробку» від 16.06.2015 № 377; «Про введення Горобцівського газоконденсатного родовища у промислову розробку» від 04.09.2014 № 614 тощо;

2) накази Міністерства екології та природних ресурсів України – «Про затвердження Правил розробки нафтових і газових родовищ» від 15.03.2017 № 118; «Інструкція із заповнення форми звітності № 6-ГР (нафта, природний газ, конденсат, етан, пропан, бутани, гелій) (річна) «Звітний баланс запасів корисних копалин за 20 __ рік» від 14.03.2016 № 97; «Про затвердження Плану заходів» від 27.03.2015 № 98;

3) накази Державної служби геології та надр України – «Про внесення змін до наказів Державної служби геології та надр України від 16.11.2011 № 155 та від 15.02.2012 № 44» від 06.06.2012 № 255; «Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення моніторингу та наукового супроводження надрокористування» від 15.02.2012 № 44; «Про затвердження Положення про проведення моніторингу та наукового супроводження надрокористування» від 16.11.2011 № 155;

4) накази Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України – «Про затвердження Правил безпеки в нафтогазодобувній промисловості України» від 06.05.2008 № 95; «Про затвердження Правил безпеки під час експлуатації магістральних нафтопроводів» від 23.05.2007 № 110;

5) накази Державної податкової адміністрації України – «Про затвердження Узагальнюючого податкового роз'яснення щодо ресурсних та інших платежів» від 25.03.2010 № 185;

5.1) листи Державної податкової адміністрації України – «Про застосування пункту 260.4 Податкового кодексу України» від 23.02.2011 № 3615/6/15-0916; «Про адміністрування рентної плати» від 14.02.2011 № 4011/7/15-0917; «Щодо порядку сплати учасниками договорів про спільну інвестиційну діяльність рентної плати за нафту, природний газ та газовий конденсат, плати за користування надрами та збору за геологорозвідувальні роботи» від 01.08.2008 № 7425/6/15-0916; «Про рентну плату за природний газ» від 22.07.2008 № 7077/6/15-0916 14629/7/15-0917; «Щодо податкового обліку рентних платежів, плати за користування надрами та збору за геологорозвідувальні роботи при спільній діяльності» від 04.04.2008 № 3078/6/15-0317 7012/7/15-0317; «Про визначення платників рентної плати та платежів за користування надрами» від 21.01.2008 № 851/7/15-0917; «Щодо спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами» від 31.05.2007 № 550/3/15-0311; «Про застосування у сфері видобутку нафти і газу договорів про спільну діяльність» від 23.04.2007 № 419/3/99-1; «Стосовно визначення платника рентної плати при здійсненні спільної діяльності» від 14.03.2006 № 182/3/15-0810;

6) накази Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики – «Національний класифікатор України. Класифікатор корисних копалин (ККК) ДК 008:2007 (На заміну ДК 008-96)» від 12.12.2007 № 357;

7) постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг – «Про затвердження Тимчасової методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу» від 14.06.2018 № 389; «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом» від 16.02.2017 № 202; «Про затвердження Тимчасової методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу» від 14.06.2018 № 389; «Про накладення штрафу на ДП «ЦЕНТРГАЗ» ВАТ «КІРОВОГРАДГАЗ» та необхідність усунення порушень Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом» від 08.12.2016 № 2148; «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим регульованого доступу» від 13.06.2016 № 1131; «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу» від 25.02.2016 № 236; «Про затвердження Кодексу газотранспортної системи» від 30.09.2015 № 2493; Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Щодо деяких питань діяльності транспортування природного газу» від 11.02.2016 № 1-р;

7.1) постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики – «Про затвердження Порядку визначення регуляторної бази активів суб'єктів, що здійснюють розподіл природного газу» від 28.11.2013 № 1500; «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з транспортування, розподілу, постачання, закачування, зберігання та відбору природного газу» від 28.07.2011 № 1384;

7.2) накази Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики – «Про затвердження Загального положення про територіальне представництво» від 26.04.2006 № 30;

7.3) листи Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики – «Щодо стандарту послуг, які надаються споживачеві ліцензіатом за нерегульованим тарифом» від 23.02.2010 № 1012/14/17-10; «Щодо продажу природного газу» від 07.07.2006 № 3538/14/17-06;

8) накази Державної комісії України по запасах корисних копалин – «Методичні вказівки із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до підрахунку запасів і оцінки ресурсів пластового газу (метану) вугільних родовищ на ділянках надр, промислова розробка яких не здійснювалась» від 30.12.2013 № 569;

Окремо варто вказати й судові рішення, а саме: «Про визнання незаконними та скасування постанов щодо розрахунків за природний газ», справа від 05.04.2011 № 2а-10641/09/2670; Постанову «Про визнання незаконним та скасування пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2008 року № 163 «Про реалізацію імпортованого природного газу на території України» від 10.02.2011 № 2а-12624/10/2670; Постанову «Про визнання протиправною та скасування постанови Кабінету Міністрів України від 23.12.2009 № 1405, в частині внесення змін до Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу нафти, газового конденсату, природного, скрапленого газу та вугілля» від 19.03.2010 № 2а-365/10/2670; Постанову «Про оскар-

ження постанов Кабінету Міністрів України № 616 від 22.06.2009 р., № 1077 від 07.10.2009 р. та № 1241 від 25.11.2009 р.» від 26.02.2010 № 2а-10641/09/2670; Постанову «Про визнання незаконною та скасування в частині постанови Кабінету Міністрів України від 04.04.2000 р. № 599 «Про запровадження аукціонів з продажу нафти, газового конденсату, природного, скрапленого газу та вугілля» від 20.12.2007 № 1/94 тощо.

Зрозуміло, що наведені вище акти – це не увесь масив нормативного забезпечення аналізованої галузі, однак саме вони відображають основні засади її публічного адміністрування.

Висновки. Якщо інтерпретувати увесь вищенаведений матеріал до потреб нашого дослідження, логічним буде твердження, що публічне адміністрування газовидобувної галузі України має власне нормативне забезпечення, а саме сукупність галузевих, спеціалізованих адміністративно-правових норм, об'єктивованих у вигляді нормативно-правових актів різної юридичної сили, основна мета яких – установити межі, повноваження, компетенцію суб'єктів реалізації такої діяльності, з одного боку, а з іншого – забезпечити надкористувачів усіма необхідними благами задля надання можливості як повноцінного розвитку газовидобувної галузі, так й окремо задоволення потреб останніх.

Список використаних джерел:

1. Кожевников А.Ю. Газова сфера України в 2017 році та її державне регулювання. *Інвестиції: практика та досвід*: наук.-практ. журн. 2018. № 7. С. 132–136.
2. Сокур Л.А. Нормативне та науково-методичне забезпечення державної політики України в сфері діловодства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2011. № 1. С. 16–27.
3. Павліченко В.М. Поняття нормативно-правового забезпечення праці державних службовців. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2014. Вип. 10-1 (1). С. 143–146. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3. Ст. 27.1
4. Про надра: Кодекс України від 27.07.1994 № 132/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 36. Ст. 340.
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13, 13–14, 15–16, 17. С. 556.
6. Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001 № 2665-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 50. Ст. 262.
7. Про ринок природного газу: Закон України від 09.04.2015 № 329-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 27. С. 1426. Ст. 234.
8. Про газ (метан) вугільних родовищ: Закон України від 21.05.2009 № 1392-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 40. С. 1518. Ст. 578.
9. Гетьман Є.А. Поняття підзаконного нормативно-правового акта та його співвідношення із нормативно-правовим та правовим актами. *Форум права*. 2013. № 3. С. 106–113.
10. Романов Я.В. Підзаконні акти: загальнотеоретична характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 20 с.
11. Богачова Л.Л. Нормативно-правовий акт як джерело національного та європейського права. *Альманах міжнародного права*. 2016. Вип. 14. С. 4–13.
12. Енергетична стратегія України на період до 2030 р: Стратегія Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 (утрата чинності від 18.08.2017, підстава – 605-2017-р) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>.
13. Про затвердження плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року [...]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.06.2018 № 497-р. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 133.
14. Уряд актуалізував План заходів щодо реалізації Концепції розвитку газовидобувної галузі України до 2020 року. *Урядовий портал*. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-aktualizuvav-plan-zahodiv-shchodo-realizaciyi-koncepciyi-rozvitku-gazovidobuvnoyi-galuzi-ukrayini-do-2020-roku>.
15. Уряд затвердив концепцію розвитку газодобувної галузі до 2020 року. *УНІАН*. 2016. URL: <https://economics.unian.ua/energetics/1701716-uryad-zatverdiv-kontseptsiyu-rozvitku-gazodobuvnoyi-galuzi-do-2020-roku.html>.
16. Про схвалення Концепції розвитку газовидобувної галузі України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1079-р. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 36.